

Boka om den noble, noe menneske-sky og høyst kvalitetsbevisste billedhugger Joseph Grimeland spenner fra grensen til det banale til det tankevekkende, og personlige. Bidragene til Per Ung og Odd Nerdrum interesserer først og fremst fordi de er ført i pennen av to betydelige kunstnere som helt klart har for seg sine idealer og mål. Begge har det til felles at de beundrer Grimeland og gir uttrykk for hva han gjennom samtaler og impulser har betydd for deres egen utvikling. Men særlig spennede er det ellers ikke, det ligger snublende nær det jeg-banale.

«Billedhuggeren Joseph Grimeland om sitt liv» - fortalt til Stig Andersen - har likevel krav på stor interesse, fordi Andersen skriver så godt og ikke minst fordi Grimeland utleverer seg selv på så nær sagt «intime» måter. Man får respekt for den betydelige skaper!

Krav på den største forståelse og oppmerksomhet har den lekre og vakre boka om Roar Wold og hans bilder fra 1941 til 1996. Både Arvid Møller og Øyvind Storm Bjerke har krav på den største anerkjennelse fordi de på en så levende måte anskueliggjør den betydelige trønderkunstners plass i vår samtid.

Han er riktignok ikke blitt en av «stjernene», høyst ufortjent, fordi han jo - i et hvert fall etter min mening - er en av de fineste representanter for det vi noe lettvisnt kaller «modernismen». Det er rart med det: Kommer du ut av Oslo-gryta blir du liksom «ikke med». Er det en av grunnene til at det store innkjøpspublikum ikke helt har oppfattet Roar Wolds utrolig fine koloritt og rytme? Gjengivelsene av hans bilder er av stor kvalitet, det er i det hele tatt et framifrå bokverk. Noteres skal også de rosende ord som er gjengitt av Roar Wolds mest kjente elever: Jens Johannessen og Knut Rose.

Boken om publikumsfavoritten Frans (opprinnelig het han Franz) Widerberg, er interessant fordi den gir et tverrsnitt av hans liv som kunstner, i søken etter sin egen personlige form og stil. Fra motgang til merkbar medvind. I dag står han der som en ener i norsk kunst. Hans-Jacob Bruns kapittel er gjennomtenkt og velformulert, det siste er også kapitlet signert den unge og høyst skrivekyndige

Øystein Ustvedt. Det skjennes av en noe for sterk kretsing om «synsing» og hva anmelderkorpset i Oslo-gryta til enhver tid har skrevet og ment om Widerberg. Som symptomer kanskje interessant, men mye snikk-snakk.

De tre bøkene har det til felles at det er snakk om gedigen bokkunst, de er både vakre og lekre i utforming.

Stig Andersen, Per Ung og Odd Nerdrum: *Joseph Grimeland*.

Gyldendal, 1996

Arvid Møller og Øyvind Storm Bjerke: *Roar Wold, Bilder 1941-1996*.

Grøndahl/Dreyer, 1996.

Hans-Jacob Brun og Øystein Ustvedt: *Frans Widerberg, malerier 1956-1996*.

Grøndahl/Dreyer, 1996.

Kj.B.

Tragisk kunstnerskjebne

Ja, her kan sannelig uttrykket «tragisk kunstnerskjebne» være på sin plass! Det er snakk om billedhugger Wilhelm Rasmussen.

Lynende begavet (født i Skien, hvor faren to ganger gikk konkurssom konditor), emigrasjon til Amerika, opphold hos familie i New York, hvor han ble mishandlet, mobbet av guttegjeng, nød, sult i lange perioder, tre ekteskap hvor det skiftet mellom stor lykke og ekteskapelig «slåssing».

Nesten like god som Gustav Vigeland? Noen hevdet det, han hadde sine sterke beundrere blant kolleger, Per Palle Storm, Per Hurum og flere andre.

Han dyrker «det nasjonale» med kretsing om vikingetid og høvdingeskikkelser, og ble seierherre i den tidlige utlyste konkurransen om Eidsvollmonumentet. Meldte seg inn i Nasjonal Samling i 1933, meldte seg ut i 1936, for så i krigens dager å melde seg inn igjen. Sendte gratulasjonstelegram til «Ministerpresidenten» 1. februar 1942, og laget byste av ham. Lot jøssinger høre på London radio, ettersom han hadde

tillatelse til å ha radio, bidro vel også til å hjelpe kolleger ut av Gestapoklør, men sto altså på gal side.

Stilte seg ved Hamsuns side da geniet hånte den hardt rammede humanist og idealist Ossietzky. Hamsun ble som kjent imøtegått av mer «radikale» forfattere som Sigurd Christiansen, Sigurd Hoel, Nordahl Grieg, Arnulf Øverland, Helge Krog, Nini Roll Anker m.fl.

Rasmussen oppdaget tidlig Wil-denvey, vennskapet besto sin prøve. Vennskapet med Øverland ble i lange tider brutt, ble senere leget. Rasmussen fikk fengselsstraff etter krigen og sonet dommen på Ilebu. Etter løslatelsen nye oppgaver, men han fikk det aldri godt. Var han lykkelig noen sinne?

Eidsvollmonumentet var det stadig bråk om. Pengemangel til reising av monumentet, utsettelse på utsettelse.

Det ble motstandsmann Andreas Strangeland i Bøverdalen som fikk reist monumentet i all sin høyde i etterkrigstiden. Hadde tiden løpt fra idéen omkring monumentet og dets utforming? Noen hevdet ja, noen nei, både Lars Roar Langslet og Per Ung - for å nevne to - var blant de som sterkt roste monumentet i etterkrigstid, Norsk Kulturråd ble bedt om uttalelse av Departementet i begynnelsen av 60-årene, det hele endte med at saken ble lagt på is.

Det er en begivenhetsrik bok vi blir konfrontert med. Forfatteren Arvid Møller har all ære av sitt verk. Han skriver bedre enn på lenge og levendegjør det spennende stoff og emne på beste måte.

Det er blitt en bok som fascinerer, med til dels prektige fotogjengivelser, intervjuer, henvisninger og mange an-tydninger.

En bok som bør finne sitt store publikum.

Arvid Møller:

Søyle i Skyggeland, billedhuggeren Wilhelm Rasmussen.

Grøndahl/Dreyer, 1996

Kj.B.

Jan E. på det beste

Jan E. Hansen kan skrive godt, det vet vi. Men også han kan - som alle andre - være mer eller mindre «heldig» og velopplagt.